

BUNKERS VAAK DODELIJKE VAL VOOR AMFIBIEËN

Jan Boshamer

Jaarlijks worden er over heel Nederland bunkers, ijskelders en andere ondergrondse ruimten bekeken op de aanwezigheid van overwinterende vleermuizen. Dit gebeurt in het kader van het meetnet Zoogdiermonitoring van de Vereniging voor Zoogdierkunde en Zoogdierbescherming (VZZ)

vleermuizen en ander grut

Vleermuizen zijn niet de enige dieren die een vorstvrij plekje voor de winter zoeken; ook muggen, vlinders, bijen, slakken en amfibieën doen dit. Voorwaarde is dat de temperatuur niet onder het vriespunt mag komen, en dat de luchtvochtigheid vrij hoog is. Juist voor vleermuizen is dit belangrijk, omdat ze tijdens de lange winterperiode gemakkelijk zouden kunnen uitdrogen.

De aangetroffen omstandigheden hebben vaak een grote aantrekkingskracht op amfibieën. Toch blijkt zo'n aantrekkelijke ruimte een dodelijke val te kunnen worden. Veel bunkers zijn alleen toegankelijk via een gat in de grond; de wanden lopen aan de binnenzijde vaak meer dan een meter steil naar beneden. Voor vleermuizen geen probleem, maar voor kikkers, padden, salamanders en niet vliegende zoogdieren blijkt het vorstvrije onderkomen een dodelijke val.

gevangen in latrine bunkers

In de Midden Heerenduinen en Duin en Kruidberg zijn voormalige 'latrinebunkertjes' waarin in de beerput de resten van tientallen gewone padden, bruine kikkers en kleine watersalamanders worden gevonden. Vaak rommelen er nog levende exemplaren rond. Letterlijk tot op het bot vermagerde gewone padden en bruine kikkers vormen de hoofdmoot. Rugstreepkikkers hebben we nog niet gevonden.

Vaak gaat het ook goed; in de ijskelder van Middenduin werd ik bij het inspecteren van een diepe scheur in het metselwerk aangekeken door een kleine watersalamander die zich hier comfortabel geïnstalleerd had. Gezien de hoge temperatuur van circa acht graden Celsius was het niet verwonderlijk dat het beestje niet in lethargie verkeerde. Vaak vinden we gewone padden die onder wat hout of ander los materiaal een plekje gevonden hebben. Meestal zijn deze dieren goed doorvoed. Waarschijnlijk blijven ze lang actief en voeden ze zich met slakken, pissebedden en ander ongewerveld spul.

benarde situatie

Wanneer we situaties tegenkomen waarin veel amfibieën in de val blijken te zitten worden deze dieren vaak meegenomen naar buiten. Meestal zal dit weinig bijdragen aan de verbetering van de benarde situatie waarin deze dieren verkeren, omdat het tijdens onze controlerondes regelmatig vriest. Veel dieren hebben absoluut geen reserves om een koudere periode te doorstaan of om te gaan zoeken naar een veiliger overwinteringsplaats.

Waarschijnlijk zijn er honderden voorbeelden te vinden van plaatsen die onbedoeld een dodelijke val vormen voor amfibieën en niet vliegende zoogdieren, zoals kruipruimtes en rioolputten. Voor mensen die vaak in het veld zijn is het misschien een goede zaak oog te hebben voor deze situaties, wellicht dat er in overleg met de eigenaar / beheerder maatregelen te nemen zijn die kunnen voorkomen dat er meer slachtoffers vallen.

Jan Boshamer
Vogelzand 4250
1788 MP Den Helder
tel : 0223 645648
e-mail : janboshamer@wanadoo.nl

*Heer Kwak heeft met zijn lange tong
een mugje opgepikt . . .
Och arm, nu hoest hij: rek-rek-rek!
Mijnheer heeft zich verslikt.*

